

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania A. W.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość policyjnej emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 25 marca 2025 r.,
zażalenia odwołującego się na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. akt III AUa 2133/21,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

W postanowieniu z dnia 25 czerwca 2024 r., sygn. akt III WSC U 83/24 (III AUa 2133/21), Sąd Apelacyjny w Warszawie – w sprawie z odwołania A. W. przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie (dalej jako: „Dyrektor ZER”) – ustalił, że wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego wynosi 9.641 zł (pkt I.); odrzucił skargę kasacyjną A. W. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 grudnia 2023 r., sygn. akt III AUa 2133/21 (pkt II.).

W uzasadnieniu powyższego postanowienia Sąd Apelacyjny wskazał, że Dyrektor ZER decyzją z 5 lipca 2017 r. ponownie ustalił wysokość policyjnej emerytury przysługującej A. W. obliczając wysokość tego świadczenia na

przyszłość tj. od 1 października 2017 r., według zasad wynikających z art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1280). Emerytura stanowiąca 62,47% podstawy jej wymiaru (czyli 4.000,48 zł) została ograniczona do kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, tj. do kwoty 2.069,02 zł. Wyrokiem z 20 października 2021 r., sygn. akt XIII 1U 18088/18, Sąd Okręgowy w Warszawie zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że ustalił odwołującemu się prawo do emerytury policyjnej w wysokości obowiązującej przed 1 października 2017 r. (pkt 1 sentencji), w pkt 2 zasądził od organu emerytalnego na rzecz odwołującego się kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji organu emerytalnego Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 29 grudnia 2023 r. (pkt 1 sentencji) zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że zmienił sporną decyzję ustalając wysokość emerytury A. W. na 62,47% podstawy jej wymiaru przy przyjęciu 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby od 18 października 1978 r. do 31 lipca 1990 r. oraz oddalił odwołanie w pozostałej części i zniósł wzajemnie między stronami koszty zastępstwa prawnego. W pozostałej części oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej.

Od wyroku sądu odwoławczego odwołujący się wniósł skargę kasacyjną. Ostatecznie wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego oznaczył na kwotę 19.458 zł, na którą składa się kwota 9.640,68 zł, wyliczona na podstawie art. 22 k.p.c. (taką też kwotę wyliczył organ rentowy w piśmie z 23 maja 2024 r.) oraz kwota 9.816,40 zł, wyliczona na podstawie art. 19 k.p.c. (świadczenia zaległe). Ta ostatnia kwota to różnica w wysokości emerytury za okres od 1 października 2017 r. do 30 listopada 2018 r., kiedy to odwołujący się zaczął pobierać emeryturę z ZUS. Za okres od 1 października 2017 r. do 28 lutego 2018 r. miesięczna różnica w wysokości emerytury wynosiła 803,40 zł, od 1 marca 2018 r. 827,35 zł. Za powyższy okres odwołujący się obliczył różnicę w wysokości poszczególnych

świadczeń na kwotę 9.816,40 zł. Suma wyżej wskazanych kwot, 9.640,68 zł i 9.816,40 zł, wynosząca 19.458 zł, stanowi wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego. Organ rentowy odnosząc się do wyliczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w piśmie z 23 maja 2023 r. podniósł, że wartość ta to kwota 9.641 zł (803,41 zł x 12 miesięcy) stosownie do art. 22 k.p.c. Pełnomocnik odwołującego się w piśmie z 12 czerwca 2024 r. powołał się na uchwałę Sądu Najwyższego z 18 października 2012 r., III UZP 3/12, i stwierdził, że w sprawie zachodzi konieczność zliczenia wartości świadczeń na przyszłość i zaległych.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (art. 477⁹ k.p.c., art. 477¹⁴ k.p.c.; por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99; z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09; z 22 lutego 2012 r., II UK 275/11 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 309/09), w granicach jej treści i zakresu odwołania. Jeżeli decyzja organu rentowego dotyczy wysokości (przeliczenia) emerytury „na bieżąco” (czyli na przyszłość), wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia określa się z uwzględnieniem art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok. Wartość ta w przypadku spraw o przeliczenie wysokości emerytury nie rośnie w czasie w związku z pobieraniem świadczenia w obniżonej wysokości, jak w niniejszej sprawie, ponieważ zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych decyzja organu rentowego dotyczy stanu rzeczy (stanu prawnego i faktycznego) na datę jej wydania. Sporną w sprawie decyzją z 5 lipca 2017 r. wysokość emerytury została obniżona, a wypłata świadczenia w tej właśnie niższej kwocie została podjęta od 1 października 2017 r. W decyzji nie rozstrzygano o świadczeniu zaległym, a jedynie ustalono jego wysokość na przyszłość. Wobec tego brak jest podstaw do tego, aby wartość przedmiotu zaskarżenia obliczono w sposób określony przez odwołującego się. Zgodnie z art. 398²¹ k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym ma „odpowiednie” zastosowanie m.in. art. 368 § 2 k.p.c., który w zdaniu trzecim przewiduje, że przepisy art. 19-24 i 25 § 1 k.p.c. stosuje się „odpowiednio”. Sąd drugiej instancji może sprawdzić, czy podana w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia jest zgodna z zasadami jej

ustalania zawartymi w art. 19-24 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 października 2017 r., II UZ 83/17). Sprawdzenie wartości przedmiotu zaskarżenia oznaczonej przez skarżącego doprowadziło w odniesieniu do decyzji o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej do ustalenia wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie 9.641 zł (art. 22 k.p.c.).

Sąd drugiej instancji – uwzględniając przedmiot postępowania w niniejszej sprawie, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia i ustalenie, że wartość ta jest niższa niż 10.000 zł – odrzucił skargę kasacyjną odwołującego się jako niedopuszczalną przy zastosowaniu art. 398⁶ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398² § 1 k.p.c. i w zw. z art. 367¹ § 1 k.p.c.

Powyższe postanowienie Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył zażaleniem zarzucając naruszenie:

1) art. 21 § 1 k.p.c. w zw. z art. 19 § 1 k.p.c. przez ich niezastosowanie i przyjęcie, że wartość przedmiotu sporu wyznacza suma obniżonych świadczeń za okres roku, w sytuacji, w której ubezpieczony dochodzi ustalenia wysokości emerytury nie tylko na przyszłość, lecz także z datą wsteczną, tj. od momentu wstrzymania wypłaty świadczenia w pełnej wysokości przedmiotu zaskarżenia z pominięciem uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18.10.2012 r., z której wprost wynika, że w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. W razie dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych stosuje się art. 21 k.p.c.;

2) art. 398² § 1 k.p.c. przez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że wartość przedmiotu sporu wyznacza suma obniżonych świadczeń za okres roku, zaś ze względu na wartość przedmiotu sporu obliczoną wyłącznie z uwzględnieniem art. 22 k.p.c. skarga kasacyjna nie przysługuje, nadto nieuwzględnienie, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości, nadanie skardze kasacyjnej dalszego biegu, zasądzenie od organu na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego w niniejszym postępowaniu według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zażył, co następuje:

W sporach sądowych o wysokość powtarzających się świadczeń z ubezpieczenia społecznego wartość przedmiotu sporu stanowi obliczona za okres jednego roku, stosownie do wskazań zawartych w art. 22 k.p.c., różnica pomiędzy hipotetyczną kwotą renty (emerytury), jaką skarżący otrzymywałby, gdyby jego żądanie ustalenia wysokości świadczenia zostało uwzględnione a rentą (emeryturą) w kwocie faktycznie pobieranej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 stycznia 1997 r., II UK 40/96, OSNAPiUS 1997 nr 16, poz. 301; z 18 października 2000 r., II UZ 123/00, OSNAPiUS 2002 nr 15, poz. 370; z 21 lipca 2003 r., II UZ 45/03, OSNP 2004 nr 11, poz. 200; z 23 listopada 2007 r., II UZ 30/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 54 i z 2 października 2009 r., II UZ 30/09, LEX nr 583822).

Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale z 18 października 2012 r., III UZP 3/12 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 112), w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych - na podstawie art. 19 § 1 k.p.c.

Jak wynika z decyzji organu rentowego z 5 lipca 2017 r. ponownie ustalono wysokość policyjnej emerytury przysługującej A. W. obliczając wysokość tego świadczenia na przyszłość tj. od 1 października 2017 r., według zasad wynikających z art. 15c ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1280). Emerytura stanowiąca 62,47% podstawy jej wymiaru (czyli 4.000,48 zł) została ograniczona do kwoty przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, tj. do

kwoty 2.069,02 zł. Na skutek apelacji organu emerytalnego Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 29 grudnia 2023 r. (pkt 1 sentencji) zmienił zaskarżony wyrok Sądu pierwszej instancji w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że zmienił sporną decyzję ustalając wysokość emerytury A. W. na 62,47% podstawy jej wymiaru przy przyjęciu 0% podstawy wymiaru za każdy rok służby od 18 października 1978 r. do 31 lipca 1990 r. oraz oddalił odwołanie w pozostałej części.

Nie jest także uprawniona koncepcja ustalania wartości przedmiotu zaskarżenia według wartości (różnicy) na dzień wniesienia skargi kasacyjnej, a nie na dzień wydania zaskarżonej decyzji. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000 nr 15, poz. 601; z 20 stycznia 2010 r., II UZ 49/09, LEX nr 583831). Jeżeli decyzja organu rentowego dotyczy wysokości (przeliczenia) świadczenia „na bieżąco” (czyli na przyszłość), wartość przedmiotu sporu i zaskarżenia określa się z uwzględnieniem art. 22 k.p.c., zgodnie z którym w sprawach o prawo do świadczeń powtarzających się, wartość przedmiotu sporu stanowi suma świadczeń za jeden rok. Wartość ta w przypadku spraw o przeliczenie wysokości emerytury nie rośnie w czasie w związku z trwaniem postępowania sądowego, ponieważ zaskarżona do sądu ubezpieczeń społecznych decyzja organu rentowego dotyczy stanu rzeczy (stanu prawnego i faktycznego) na datę jej wydania, nie obejmuje zatem kolejnych lat trwania postępowania sądowego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego 30 czerwca 2021 r., I UZ 5/21; LEX nr 3372679).

Z tego względu – wbrew sugestii zażalenia – nie można uznać za świadczenia zaległe różnicy w wysokości emerytury za okres od 1 października 2017 r. do 30 listopada 2018 r.

Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy zł. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje z kolei niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie

obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Sprawa, w której wniesiono rozpoznawane zażalenie do takich spraw jednak nie należy, ponieważ jest to sprawa o wysokość emerytury. Wbrew twierdzeniom zażalenia, sporna sprawa nie była więc sprawą o przyznanie emerytury lub renty ani sprawą o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak sentencji.

[SOP]

[a.ł.]